

Viss kritik mot Arbetsmarknads- och socialnämnden i Borlänge kommun för handläggningen av en omplacering enligt LVU

Beslutet i korthet: Två barn som var omhändertagna enligt LVU skulle omplaceras från ett jourhem till ett familjehem. För att möjliggöra en trygg och bra övergång för barnen bedömde socialnämnden att det var nödvändigt med en inskolningsperiod. Barnen vistades därför i det nya familjehemmet några dagar innan beslutet om omplacering fattades. Under hela inskolningsperioden hade jourhemsföräldrarna daglig kontakt med familjehemmet.

Varje tillfällig vistelse utanför ett familjehem behöver inte föregås av ett placeringsbeslut av nämnden. Även om avsikten med vistelsen i det nya familjehemmet var att den skulle övergå i en stadigvarande placering får barnen i det här fallet, mot bakgrund av att det endast varit fråga om en kort period, anses ha varit placerade i jourhemmet under inskolningen. JO uttalar därför inte någon kritik mot inskolningen. Däremot kan nämnden inte undgå kritik för att beslutet om omplacering fattades av nämndens ordförande. Den beslutanderätt som ordföranden har är avsedd att användas i akuta situationer. Här var det dock fråga om en omplacering som hade planerats och förberetts en tid. Frågan borde därför i stället ha tagits upp i nämnden eller nämndens utskott.

Bakgrund

AA har två barn, BB, född 2005, och CC, född 2007. Barnen omhändertogs i mitten av februari 2012 med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, och placerades i ett jourhem.

I en anmälan till JO i november 2012 framförde DD, som är samboende med AA, klagomål mot bl.a. socialtjänsten i Borlänge kommun (dnr 5964-2012). DD uppgav bl.a. att socialtjänsten hade omplacerat barnen utan att socialnämnden hade fattat något beslut om omplacering.

En handläggare hos JO hämtade in muntliga upplysningar från mottagningssekreteraren EE vid socialtjänsten i Borlänge kommun. EE uppgav bl.a. följande. Barnen placerades tillfälligt i familjehemmet FF/GG efter ett ordförandebeslut den 22 februari 2012. Den 21 maj 2012 beslutade nämndens ordförande att barnen skulle placeras i familjehemmet HH/JJ.

Mot bakgrund av vad som hade kommit fram beslutade JO den 4 december 2012 att inte fortsätta utredningen, och ärendet avslutades.

Anmälan

DD lämnade härefter in en ny anmälan mot socialtjänsten i Borlänge kommun. Han uppgav bl.a. följande. De uppgifter som EE lämnade till JO i ärendet dnr 5964-2012 är delvis felaktiga. Barnen placerades i ett nytt familjehem ungefär en vecka innan ett formellt beslut fattades. Eftersom barnen flyttade till det nya familjehemmet innan socialnämnden hade fattat ett beslut om omplacering kunde AA inte överklaga beslutet och begära inhibition. DD och AA fick inte del av beslutet förrän vid midsommar.

DD bifogade två e-postmeddelanden till anmälan. Det ena meddelandet hade skickats från socialtjänsten till AA den 8 maj 2012 och innehöll följande meddelande.

Hej!

Vill informera dig om att dina barn kommer att skolas in i det nya familjehemmet, GG och JJ i Mockfjärd, under vecka 19 och 20, med början idag. Från och med vecka 21 kommer de att bo stadigvarande i Mockfjärd.

KK kommer i eftermiddag att åka till GG och FF och berätta ovanstående för barnen. Därefter kommer de nya familjehemsföräldrarna att komma dit för att presentera sig och träffa barnen.

På fredag kommer troligen FF att åka och hälsa på i Mockfjärd tillsammans med barnen. Bedömning görs utifrån barnens behov kring hur inskolningen ska fortlöpa.

Vi kommer informera barnens nuvarande skola samt dagis om flytten. Vi kommer att se till att barnen får börja på skola/dagis i Mockfjärd och att det blir en överlämning från deras nuvarande skola/dagis.

Mvh

KK & LL

Advokaten MM och jur.kand. NN lämnade därefter, som ombud för DD, in vissa kompletteringar till anmälan, bl.a. ett beslut från Socialstyrelsen den 8 januari 2013, dnr 9.2-9309/2012.

Utredning

JO begärde att Arbetsmarknads- och socialnämnden i Borlänge kommun skulle yttra sig över vad som hade anförts i anmälan. I ett remissvar anförde nämndens arbetsutskott bl.a. följande.

12.05.21 fattade socialnämndens ordförande beslut om att omplacera CC och BB till familjehemmet HH och JJ. Placeringen hos FF och GG (jourfamilj) kvarstår fram till detta datum.

För att möjliggöra en trygg start i det nya familjehemmet, där den stadigvarande placeringen skulle ske under v. 21, skedde innan dess en inskolning av barnen. Informationen delges vårdnadshavare via mail daterat 12.05.08 se akt bilaga 2.

Inskolningen skedde enligt följande:

12.05.08 HH och JJ besöker barnen i jourfamiljen FF och GG.

12.05.11 FF följer barnen och hälsar på i det tilltänkta familjehemmet.

12.05.14 Barnen vistas hos det tilltänkta familjehemmet HH och JJ och sover där över natten.

12.05.15 Det tilltänkta familjehemmet HH och JJ åker tillbaka med barnen till FF och GG. Den nya handläggaren OO träffar barnen i jourfamiljen. Barnen har önskemål om att sova ytterligare en natt hos det tilltänkta familjehemmet HH och JJ. Detta bedöms vara det bästa för barnen utifrån deras önskemål.

12.05.16 Sker umgänge mellan modern och barnen i jourfamiljen FF och GG enligt tidigare uppgjord överenskommelse. Barnen återvänder sedan till det tilltänkta familjehemmet HH och JJ.

12.05.16--12.05.21 Barnen vistas hos det tilltänkta familjehemmet HH och JJ. Barnen är fortfarande placerade hos FF och GG under denna inskolningsperiod. FF har daglig kontakt med HH och JJ under denna period för att försäkra sig om att det fungerar bra för barnen i det tilltänkta familjehemmet.

Synpunkter och bedömning:

För att åstadkomma en trygg och bra övergång för barnen till det nya familjehemmet så bedömdes det vara viktigt och nödvändigt med en inskolningsperiod. Det tidigare jourhemmet fanns då kvar som stöd under en period vilket bedömdes vara det bästa för barnen. Utifrån detta skedde således en stadigvarande placering hos HH och JJ 12.05.21.

MM och NN kommenterade remissvaret och anförde bl.a. följande. Barnen flyttade till det nya familjehemmet i Mockfjärd innan nämnden beslutade om omplacering den 21 maj 2012. Det styrks av att kommunen ansökte om ändrad betalningsmottagare av barnbidraget den 9 maj 2012.

Rättslig reglering

När ett barn vårdas med stöd av LVU är det socialnämnden som bestämmer hur vården av den unge ska ordnas och var han eller hon ska vistas under vårdtiden. Om nämndens beslut om var den unge ska vistas inte kan avvaktas får ordföranden eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta i frågan (11 § LVU). Nämndens beslut i frågan om placering kan överklagas till domstol (41 § LVU).

Ett enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård och fostran kallas för jourhem. Ett barn får inte vårdas i ett jourhem längre tid än två månader räknat från den tidpunkt då nämndens utredning avslutades om det inte finns särskilda skäl (6 kap. 6 § fjärde stycket socialtjänstlagen [2001:453], SoL).

En omplacering av ett barn ska föregås av en utredning (11 kap. 1 § SoL). I ärendet om omplacering är vårdnadshavaren part. Av 11 kap. 8 § första stycket SoL och 17 § förvaltningslagen (1986:223) följer att vårdnadshavaren som regel ska underrättas om utredningsmaterialet och om sin rätt att yttra sig över det innan ärendet avgörs.

Bedömning

BB och CC omhändertogs i mitten av februari 2012 med stöd av LVU. Barnen placerades i ett jourhem. Den 21 maj 2012 fattade arbetsmarknads- och socialnämndens ordförande ett beslut om att omplacera barnen till ett familjehem i Mockfjärd. Av remissvaret framgår att barnen dessförinnan ”skolades in” i det nya familjehemmet under en tvåveckorsperiod.

DD har klagat på att barnen rent faktiskt flyttade till det nya familjehemmet innan nämnden hade fattat ett beslut om omplacering.

Det är, som redogjorts för ovan, nämnden som bestämmer var den unge ska vistas under vårdtiden. Nämndens beslut om placering kan överklagas. Det finns inte några bestämmelser som reglerar övergången från ett familjehem till ett annat. Vid åtgärder som rör barn ska emellertid barnets bästa alltid beaktas (1 kap. 2 § SoL, se även 1 § femte stycket LVU).

En placering i ett familjehem kräver noggranna förberedelser. Till stor del består förberedelserna av att tillgodose det informationsbehov som finns hos alla berörda. Socialtjänsten måste vid en placering ha barnets perspektiv för ögonen och kontinuerligt informera barnet om vad som händer, vad som gäller och vad som planeras härnäst. Inför en placering i familjehem är det viktigt att barnet får sådan information att han eller hon kan bilda sig en uppfattning om familjen (se Barn och unga i familjehem och HVB – Handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter, Socialstyrelsen, 2013, s. 174 f.).

Det är naturligtvis svårt att generellt uttala sig om hur nämnden på ett bra sätt ska förbereda barn, vårdnadshavare och familjehemsföräldrar inför en omplacering. Vilka åtgärder som bör vidtas skiljer sig åt från fall till fall. Ett sätt att förbereda både barnet och familjehemsföräldrarna kan emellertid vara att successivt ”skola in” barnet och på så sätt vänja barnet vid den nya familjen och den nya miljön.

För att möjliggöra en trygg och bra övergång för BB och CC till det nya familjehemmet bedömde nämnden att det var nödvändigt med en inskolningsperiod. Inskolningen innebar att barnen vistades i det nya familjehemmet några dagar innan beslutet om omplacering fattades. Under hela inskolningsperioden hade jourhemsföräldrarna daglig kontakt med det nya familjehemmet.

Varje tillfällig vistelse utanför familjehemmet behöver inte föregås av ett placeringsbeslut av nämnden. Familjehemmet bör t.ex. kunna låta barnet bo hos sina mor- eller farföräldrar över en helg eller en kortare period under ett lov. Det måste alltså vara möjligt för nämnden att tillåta vissa rent tillfälliga vistelser utanför familjehemmet utan att nämnden behöver fatta ett formellt beslut om var barnet ska vistas.

Även om avsikten med vistelsen i det nya familjehemmet var att den skulle övergå i en stadigvarande placering får barnen, mot bakgrund av att det endast varit fråga om en kort period, anses ha varit placerade i jourhemmet under inskolningen. Det finns inte skäl för mig att uttala någon kritik mot inskolningen i det nya familjehemmet.

När det gäller beslutet om omplacering som ordföranden fattade den 21 maj 2012 vill jag tillägga följande. Enligt huvudregeln i 11 § LVU är det nämnden som ska besluta om var den unge ska vistas. Ordföranden har dock enligt 11 § tredje stycket LVU behörighet att fatta ett beslut om placering eller omplacering. Den

beslutanderätten är avsedd att användas endast om nämndens beslut i frågan inte kan avvaktas, dvs. i akuta situationer (se prop. 1981/82:8 s. 64 f.).

Omplaceringen av BB och CC aktualiserades inte från en dag till en annan utan hade planerats och förberetts en tid. Mot den bakgrunden borde frågan om omplacering ha tagits upp i nämnden eller nämndens utskott. För handläggningen i den delen kan nämnden inte undgå kritik.

Det som MM och NN har anfört i övrigt ger inte anledning till någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.